**Europos Parlamentas**
2024-2029

**PRIIMTI TEKSTAI**

# P10_TA(2025)0157

## 2023 ir 2024 m. Komisijos ataskaitos dėl Šiaurės Makedonijos

### 2025 m. liepos 9 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2023 ir 2024 m. Komisijos ataskaitų dėl Šiaurės Makedonijos (2025/2021(INI))

*Europos Parlamentas*,

– atsižvelgdamas į Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Šiaurės Makedonijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimą[1],

– atsižvelgdamas į 2004 m. kovo 22 d. Šiaurės Makedonijos pateiktą paraišką dėl narystės Europos Sąjungoje,

– atsižvelgdamas į 2005 m. gruodžio 16 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimą suteikti Šiaurės Makedonijai ES narystės siekiančios šalies kandidatės statusą,

– atsižvelgdamas į 2003 m. birželio 19–20 d. vykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadas, įskaitant jų priedą „Salonikų darbotvarkė Vakarų Balkanų valstybėms: Europos integracijos link“,

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1529, kuriuo nustatoma Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP III)[2],

– atsižvelgdamas į 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1449, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė[3],

---

1 OL L 84, 2004 3 20, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
2 OL L 330, 2021 9 20, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 OL L, 2024/1449, 2024 5 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– atsižvelgdamas į 2020 m. vasario 5 d. Komisijos komunikatą „Stojimo proceso stiprinimas. Įtikima ES perspektyva Vakarų Balkanų šalims“ (COM(2020)0057),

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „2023 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2023)0690) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2023 m. ataskaita dėl Šiaurės Makedonijos“ (SWD(2023)0693),

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „Naujas Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planas“ (COM(2023)0691),

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 20 d. Komisijos komunikatą dėl plėtrai pasirengti skirtų reformų ir politikos peržiūrų (COM(2024)0146),

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 24 d. Komisijos komunikatą „2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita“ (COM(2024)0800) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Šalies skyrius: teisinės valstybės principo taikymo padėtis Šiaurės Makedonijoje“ (SWD(2024)0830),

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 30 d. Komisijos komunikatą „2024 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2024)0690) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2024 m. ataskaita dėl Šiaurės Makedonijos“ (SWD(2024)0693),

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 23 d. Komisijos pagal Reformų ir ekonomikos augimo priemonę patvirtintą Šiaurės Makedonijos reformų darbotvarkę,

– atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 13 d. ir 2024 m. gruodžio 18 d. Briuselyje vykusių ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimų deklaracijas, taip pat 2018, 2020 ir 2021 m. atitinkamai Sofijoje, Zagrebe ir Brdo pri Kranju surengtų ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimų deklaracijas, Deklaraciją dėl bendros regioninės rinkos ir Deklaraciją dėl Vakarų Balkanų žaliosios darbotvarkės, dėl kurios susitarta 2020 m. lapkričio 10 d. Sofijos aukščiausiojo lygio susitikime pagal Berlyno procesą,

– atsižvelgdamas į 2022 m. liepos 18 d. Tarybos išvadas dėl plėtros – Šiaurės Makedonijos ir Albanijos ir 2024 m. gruodžio 17 d. Tarybos išvadas dėl plėtros,

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 23 d. paskelbtą Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (ODIHR) rinkimų stebėjimo misijos galutinę ataskaitą dėl Šiaurės Makedonijoje 2024 m. balandžio 24 d. įvykusių prezidento rinkimų ir 2024 m. gegužės 8 d. įvykusių parlamento rinkimų,

– atsižvelgdamas į 2014 m. rugpjūčio 28 d. pradėtą Berlyno procesą,

– atsižvelgdamas į 2017 m. rugpjūčio 1 d. pasirašytą ir 2018 m. sausio mėn. ratifikuotą Bulgarijos ir Šiaurės Makedonijos draugystės, geros kaimynystės ir bendradarbiavimo sutartį,

– atsižvelgdamas į 2018 m. birželio 17 d. galutinį susitarimą dėl nesutarimų sprendimo, aprašyto JT Saugumo Tarybos rezoliucijose Nr. 817 (1993) ir 845 (1993), 1995 m. laikinojo susitarimo galiojimo pabaigos ir strateginės Graikijos ir Šiaurės Makedonijos partnerystės sukūrimo, dar vadinamą Prespos susitarimu,

– atsižvelgdamas į bendrą tarnybų darbinį dokumentą dėl tikslų ir rodiklių, kuriais remiantis bus įgyvendinamas Trečiasis ES lyčių lygybės veiksmų planas (2021–2025) (SWD(2020)0284), pridedamą prie 2020 m. lapkričio 25 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendro komunikato „Trečiasis ES lyčių lygybės veiksmų planas. Vykdant ES išorės veiksmus įgyvendinama plataus užmojo lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo darbotvarkė“ (JOIN(2020)0017), taip pat į Šiaurės Makedonijai skirtą šalies lygmens įgyvendinimo planą,

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 29 d. priimtą ir 2023 m. rugsėjo 20 d. paskelbtą Europos Komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija ataskaitą dėl Šiaurės Makedonijos,

– atsižvelgdamas į 2025 m. vasario 27 ir 28 d. vykusiame ES ir Šiaurės Makedonijos jungtinio parlamentinio komiteto 23-iajame posėdyje priimtą pareiškimą ir bendras rekomendacijas,

– atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Šiaurės Makedonijos, visų pirma į 2019 m. spalio 24 d. rezoliuciją dėl stojimo derybų su Šiaurės Makedonija ir Albanija pradžios[1],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A10-0118/2025),

A. kadangi Šiaurės Makedonijai nuo 2005 m. suteiktas ES šalies kandidatės statusas ir ji 2023 m. gruodžio mėn. sėkmingai užbaigė peržiūrą;

B. kadangi Šiaurės Makedonijos piliečių siekis tapti ES dalimi lėmė pažangą demokratijos ir socialinių bei ekonominių reformų srityje, tuo pačiu metu ES stojimo procese toliau apgailėtinai vėluojama dėl įvairių priežasčių;

C. kadangi nuo 2020 m. ES sutelkė maždaug 210 mln. EUR makrofinansinės paramos paskolų, kuriomis siekiama stabilizuoti

---

1 OL C 202, 2021 5 28, p. 86.

Šiaurės Makedonijos ekonomiką, padėti jai atsigauti po COVID-19 pandemijos ir paspartinti reformų pažangą;

D. kadangi Šiaurės Makedonija yra partnerė, kuri daugeliu atvejų suderino savo politiką su ES bendra užsienio ir saugumo politika ir atliko konstruktyvų vaidmenį regione; kadangi tai, kad Šiaurės Makedonija neseniai susilaikė balsuojant dėl 2025 m. vasario 24 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliucijos ES-11/7 dėl Ukrainos ir pritarė alternatyviai Jungtinių Amerikos Valstijų vadovaujamai rezoliucijai, rodo netikėtą ir apgailėtiną Šiaurės Makedonijos užsienio politikos derinimo pokytį ir kelia susirūpinimą dėl jos įsipareigojimo;

E. kadangi Šiaurės Makedonija dalyvauja ES karinių krizių valdymo operacijose, įskaitant EUFOR ALTHEA Bosnijoje ir Hercegovinoje;

F. kadangi 2022 m. liepos mėn. Taryba padarė naujas išvadas, kurios reiškia, kad Šiaurės Makedonija turi patvirtinti likusius konstitucinius pakeitimus, kad būtų galima nedelsiant užbaigti pradinį stojimo derybų etapą;

G. kadangi geopolitiniai pokyčiai, karas Ukrainoje, dezinformacija ir klaidinga informacija daro didelį politinį ir ekonominį poveikį visoms Europos šalims;

H. kadangi Šiaurės Makedonija tebėra užsienio piktavališkos įtakos operacijų taikinys, įskaitant pastangas suardyti šalies socialinę struktūrą ir kaip ginklą panaudoti prieš ES nukreiptas nuotaikas, visų pirma pasitelkiant serbų kalba leidžiamus bulvarinius laikraščius ir žiniasklaidos priemones, kurie veikia kaip regioniniai Kremliaus naratyvų skleidėjai ir daro didelę įtaką; kadangi Šiaurės Makedonija 2018–2023 m. išsiuntė 13 Rusijos diplomatų už veiklą, nesuderinamą su jų diplomatiniu statusu, o tai rodo, kad tebeveikia slapti įtakos tinklai; kadangi Kinija siekė plėsti savo įtaką vykdydama informacijos kontrolę, investicijomis grindžiamą diplomatiją ir taikydama prievartos sąlygas infrastruktūros paskolų susitarimuose;

I. kadangi Šiaurės Makedonijos valdžios institucijos pasiūlė sprendimus dėl konstitucinių pakeitimų, kurie neatitiko 2022 m. liepos mėn. Tarybos išvadų;

J. kadangi tikimasi, kad visos narystės siekiančios šalys gerbs demokratines vertybes, teisinę valstybę ir žmogaus teises bei laikysis ES teisės;

K. kadangi Taryba nedviprasmiškai neatmetė galimybės priimti kitas naujas stojimo derybų pradžios sąlygas;

1. pakartoja, kad visapusiškai remia nuolatinį ir nekintantį Šiaurės Makedonijos norą įstoti į ES ir būtinas radikalias permainas, kurių reikia, kad būtų įvykdyti stojimo kriterijai; labai teigiamai vertina tai, kad šalis yra įsipareigojusi integruotis į Europos Sąjungą ir ragina

toliau dėti pastangas įgyvendinant su ES suderintas reformas, nepaisant iššūkių ir nesėkmių, dėl kurių buvo išbandyta Makedonijos visuomenės kantrybė ir pasitikėjimas;

2. pabrėžia, kad stojimas į ES ir toliau priklauso nuo politinės valios siekiant atitikti kriterijus ir įgyvendinti prisiimtus įsipareigojimus tiek vykdant būtinas reformas, tiek priimant būtinus konstitucinius pakeitimus;

3. primena, kad reikia išlaikyti ES integracijos proceso pagreitį ir patikimumą; pažymi, kad Šiaurės Makedonija toliau demonstruoja įsipareigojimą siekti integracijos ir suderinimo su ES politika; ragina nedelsiant paspartinti stojimo derybas, kartu atkreipdamas dėmesį į tai, kad svarbu priimti konstitucinius pakeitimus; primygtinai ragina Europos Vadovų Tarybą viešai ir nedviprasmiškai pranešti, kad Taryba ketina greitai ir besąlygiškai priimti teigiamą sprendimą pradėti kitą stojimo derybų su Šiaurės Makedonija etapą, kai tik bus įvykdytos 2022 m. liepos 18 d. išvadose nustatytos sąlygos; ragina visas Šiaurės Makedonijos politines partijas pradėti konstruktyvų dialogą, kad būtų pasiektas būtinas konsensusas šių pakeitimų klausimu, nes tai sustiprintų šalies daugiatautį pobūdį ir paspartintų jos pažangą siekiant narystės ES; mano, kad siekiant pagerinti socialinę sanglaudą ir užtikrinti veiksmingesnį valdymą labai svarbu stiprinti įvairių etninių grupių ryšius; ragina valstybes nares, Tarybą ir Komisiją užtikrinti stojimo proceso nuspėjamumą ir patikimumą, taip pat siekiant išlaikyti gyventojų paramą stojimo procesui plėtros šalyse;

4. palankiai vertina tai, kad 2023 m. pabaigoje sėkmingai užbaigtas Šiaurės Makedonijos *acquis* peržiūros procesas; ragina Šiaurės Makedoniją priimti konstitucinius pakeitimus, kuriuos šalis įsipareigojo padaryti ir įgyvendinti, kaip reikalauja Taryba, kad būtų tęsiamas stojimo derybų procesas;

5. labai teigiamai vertina Makedonijos žmonių įsipareigojimą integruotis į ES ir jų paramą šiam projektui praėjus dvidešimčiai metų nuo jo pradžios; primygtinai ragina Komisiją dėti visas pastangas, kad padėtų Šiaurės Makedonijos valdžios institucijoms imtis reikiamų veiksmų prieš pradedant kitą derybų etapą, taip pat toliau vykstant derybų procesui, padėti patenkinti piliečių ir šalies lūkesčius ir išnagrinėti visas laipsniškos integracijos į ES struktūras priemones, taip didinant pasitikėjimą ES ir jos demokratinėmis vertybėmis;

6. primena, kad stojimo procesu neturėtų būti naudojamasi siekiant išspręsti dvišalius ginčus, trukdyti nuopelnais grindžiamai pažangai žengiant europiniu keliu ar nusverti platesnius strateginius Sąjungos interesus ir kad ginčai turi būti sprendžiami vedant atvirą dialogą ir vykdant tikrą bendradarbiavimą; pabrėžia, kad stojimo derybos turėtų vykti aiškia trajektorija, vadovaujantis objektyviais kriterijais ir remiantis tik nuopelnais ir atitiktimi stojimo kriterijams

(Kopenhagos kriterijai), dėl kurių reikia nuodugnių reformų pagrindinėse srityse, taip pat reikia, kad būtų stabilios institucijos, užtikrinančios demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises ir pagarbą mažumoms bei jų apsaugą;

7. dar kartą patvirtina, kad pagarba kalbinei, kultūrinei ir nacionalinei tapatybei yra esminis stojimo į ES proceso elementas ir demokratinių visuomenių pagrindas, kuris bus dar labiau patvirtintas įstojus į Europos tautų šeimą;

8. pakartoja savo raginimus stiprinti ES gebėjimą veikti reformuojant sprendimų priėmimo procesą, be kita ko, nustatant kvalifikuotos balsų daugumos balsavimo tvarką dėl tarpinių stojimo proceso etapų, ypač derybų pradžioje ir atskirų derybinių skyrių grupių bei skyrių atidarymo ir uždarymo;

9. teigiamai vertina naują Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę, pagal kurią Šiaurės Makedonijai bus skirta 750 mln. EUR dotacijų ir paskolų, kai ji atitiks plataus užmojo reformų darbotvarkėje nustatytas sąlygas; todėl palankiai vertina puikią ir plataus užmojo reformų darbotvarkę, kurioje nustatyti aiškūs ir skaidrūs tikslai bei uždaviniai ir kurioje valdžios institucijos raginamos sutelkti dėmesį į ryžtingą jos įgyvendinimą; pabrėžia, kad reikia sutelkti dėmesį į reformų skatinimą ir ekonominio stabilumo stiprinimą, taip pat į viešąjį administravimą, valdymą, teisinę valstybę ir kovą su korupcija, dekarbonizaciją ir žaliąją pertvarką, skaitmeninimą, junglumą ir žmogiškojo kapitalo plėtrą, kartu sprendžiant socialines problemas;

10. atkreipia dėmesį į finansinę paramą, kurią Šiaurės Makedonija gavo iš atskirų valstybių narių, ir į gerą jų tarpusavio bendradarbiavimą; vis dėlto įspėja dėl sąjungų su neliberaliais režimais stiprinimo;

11. labai teigiamai vertina nuolatinį Šiaurės Makedonijos įsipareigojimą tęsti integracijos į ES procesą ir apgailestauja dėl vėluojančio stojimo proceso; palankiai vertina stabilumą ir skatina dėti nuolatines pastangas siekiant užtikrinti etninių grupių santykius ir Ochrido pagrindų susitarimo įgyvendinimą;

12. ragina Šiaurės Makedoniją pasiekti apčiuopiamų rezultatų tenkinant ES lūkesčius pagal derybų programą ir 2022 m. liepos mėn. Tarybos išvadas, įskaitant atitinkamus konstitucinius pakeitimus, laikantis šalies įsipareigojimų;

13. primygtinai ragina Šiaurės Makedoniją dėti daugiau pastangų siekiant stiprinti teisinę valstybę ir teismų nepriklausomumą, įskaitant teisėjų skyrimo ir Teisėjų tarybos veiklos srityje, kovoti su korupcija, reformuoti savo viešąjį administravimą bei gerinti skaidrumą ir žiniasklaidos nuosavybės koncentraciją; ragina toliau įgyvendinti sistemines priemones siekiant užtikrinti valdymo skaidrumą ir efektyvumą;

14. reiškia gilų apgailestavimą ir nuoširdų solidarumą po tragiško Kočanų naktinio klubo gaisro, dėl kurio žuvo daugiau kaip 50 jaunuolių ir buvo sužeista daugiau kaip 150 kitų asmenų, ir reiškia užuojautą aukoms ir jų šeimoms; palankiai vertina greitą ES civilinės saugos mechanizmo panaudojimą ir valstybių narių suteiktą pagalbą siekiant išgelbėti kuo daugiau gyvybių; giria kaimynines ir ES šalis, ypač Graikiją ir Bulgariją, už suteiktą neatidėliotiną paramą ir parodytą solidarumą bei nukentėjusiesiems suteiktą medicininę pagalbą;

***Demokratinių institucijų veikimas***

15. pažymi, kad, nors demokratinės institucijos Šiaurės Makedonijoje veikia patenkinamai, dėl politinės poliarizacijos toliau kyla didelių kliūčių, trukdančių būtinų reformų įgyvendinimui; ragina šalies parlamente atstovaujamas politines partijas dirbti kartu, kad būtų pasiektas susitarimas dėl šių reformų;

16. teigiamai vertina tai, kad Šiaurės Makedonijos Respublikos Susirinkimas (Sobranie), kuriam padėjo Europos Parlamentas vykdydamas Jeano Monnet dialogą, priėmė naujas darbo tvarkos taisykles; vis dėlto pabrėžia, kad dėl tebesitęsiančios politinės poliarizacijos ir toliau vėluoja svarbios reformos ir paskyrimai; pabrėžia, kad, siekiant paspartinti su ES susijusių reformų įgyvendinimą ir stiprinti demokratines institucijas, toliau nepaprastai svarbu yra užtikrinti partijų bendradarbiavimą ir geresnį politinį klimatą;

17. susirūpinęs pažymi, kad maždaug pusė visų 2023 m. Susirinkime priimtų įstatymų buvo patvirtinti taikant sutrumpintas procedūras; ragina Susirinkimą gerinti teisėkūros planavimą, koordinavimą ir kokybę taikant tinkamas konsultavimosi procedūras ir parlamentinę priežiūrą, visų pirma atsižvelgiant į Jeano Monnet dialogo išvadas, bei vengti paspartintų procedūrų;

18. pabrėžia, kad, nors 2024 m. parlamento ir prezidento rinkimuose buvo konkurencijos, jie vyko demokratiškai ir buvo atlikti Rinkimų kodekso pakeitimai, vis dar reikia įgyvendinti visapusišką rinkimų reformą; primygtinai ragina įgyvendinti dar neįgyvendintas ESBO / ODIHR ir Venecijos komisijos rekomendacijas įtraukiai peržiūrint Rinkimų kodeksą, kartu pabrėždamas, kad svarbu apsaugoti būsimus rinkimų procesus nuo piktavališko užsienio šalių kišimosi ir manipuliavimo informacija, be kita ko, priimant griežtas kibernetinio saugumo ir internetinių kampanijų skaidrumo taisykles;

19. ragina geriau reglamentuoti politinių partijų ir kampanijų finansavimą, įskaitant politinių partijų lėšų ir išlaidų skaidrumo didinimo priemones; primygtinai ragina peržiūrėti taisykles dėl valstybinės reklamos komercinėje žiniasklaidoje ir mokamos politinės reklamos; pabrėžia, kad reikalingi veikiantys priežiūros mechanizmai, kuriais būtų užtikrintas partijų finansavimo

sąžiningumas, ir kad politinėms partijoms ir nepriklausomiems kandidatams būtų užtikrintos vienodos ir tinkamos galimybės naudotis žiniasklaida;

20. ragina toliau modernizuoti nuopelnais grindžiamą viešąjį administravimą, spręsti sistemines politizavimo problemas ir stiprinti skaidrius įdarbinimo procesus bei reformuoti vietos savivaldą, kad piliečiams būtų teikiamos geresnės socialinės paslaugos ir parengtos specialiai pritaikytos vietos ir regioninės plėtros strategijos; primygtinai ragina valdžios institucijas dėti daugiau pastangų ir priimti bei įgyvendinti būtinus teisės aktus, siekiant padidinti visuomenės pasitikėjimą administracija ir puoselėti atsparią ir pajėgią valstybės tarnybą, galinčią veiksmingai reaguoti į šiuolaikinius iššūkius ir tenkinti bendruomenės poreikius; labai palankiai vertina 2023–2030 m. viešojo administravimo strategiją ir su ja susijusį 2023–2026 m. veiksmų planą, priimtą 2023 m. liepos mėn.; pripažįsta, kad į jį įtrauktos visos svarbios reformų sritys ir nustatyti aiškūs atskaitos scenarijai, tikslai ir uždaviniai, taigi nustatyti esminiai politikos uždaviniai; vis dėlto apgailestauja, kad įgyvendinimo lygis išlieka žemas;

21. ragina imtis tolesnių veiksmų siekiant užtikrinti sisteminę viešųjų institucijų atskaitomybę rengiant prasmingas ir viešas konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais, be kita ko, dėl reformų darbotvarkės įgyvendinimo, ir pateikti grįžtamąją informaciją apie surengtas konsultacijas; labai teigiamai vertina Bendrųjų administracinių procedūrų įstatymą, kuriuo numatomas supaprastinimas, tačiau primygtinai rekomenduoja jį sistemingai įgyvendinti visoje administracijoje;

22. primygtinai ragina Šiaurės Makedonijos valdžios institucijas susilaikyti nuo neskaidraus ir politizuoto atleidimo iš pareigų bei skyrimo eiti pareigas nepriklausomose įstaigose ir agentūrose, taip pat užtikrinti, kad šios institucijos būtų tinkamai finansuojamos ir kad sprendimai bei rekomendacijos būtų nuosekliai įgyvendinami; apgailestaudamas atkreipia dėmesį į tai, kad ir toliau trūksta pažangos stiprinant ombudsmeno tarnybą;

### *Žiniasklaida ir pilietinė visuomenė*

23. palankiai vertina nuolatinę Šiaurės Makedonijos pažangą užtikrinant žiniasklaidos laisvę; vis dėlto primena, kad reikia tęsti reformas, kad būtų užtikrinta nepriklausoma ir atspari žiniasklaidos aplinka, be kita ko, reformuoti teisinę sistemą, kuria reglamentuojama žiniasklaida internete ir ne internete, kad ji būtų visapusiškai suderinta su Europos žiniasklaidos laisvės aktu[1], sprendžiant nuolatines

[1] 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1083, kuriuo nustatoma bendra žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkoje sistema ir iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES (Europos žiniasklaidos laisvės aktas) (OL L, 2024/1083, 2024 4 17,

žiniasklaidos nuosavybės skaidrumo, skaitmeninės žiniasklaidos atskleidimo ir žiniasklaidos koncentracijos problemas; pabrėžia, kad reikia vykdyti žiniasklaidos reformą pirmenybę teikiant koncentraciją draudžiančioms priemonėms, kad būtų užtikrintas žurnalistinis sąžiningumas; pabrėžia, kad reikia skubiai kovoti su piktybiška užsienio įtaka žiniasklaidai, įskaitant dezinformaciją, kurią skleidžia su Rusija ir Kinija susiję subjektai;

24. ragina valdžios institucijas priimti teisinę sistemą, kuri veiksmingai apsaugotų žurnalistus, žmogaus teisių gynėjus, aplinkos aktyvistus ir kitus suinteresuotuosius subjektus nuo strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP), ir įgyvendinti ES kovos su SLAPP direktyvos[1] nuostatas;

25. primygtinai ragina valdžios institucijas užtikrinti visišką skaidrumą ir galimybę piliečiams nekliudomai susipažinti su informacija;

26. susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad į Šiaurės Makedonijos komercinę žiniasklaidą sugrąžinta vyriausybės reklama; Pabrėžia, kad didėja rizika, jog dėl šios priemonės žiniasklaidos rinka gali būti sutrikdyta ir jai gali būti daroma nederama politinė įtaka, todėl gali kilti pavojus žiniasklaidos nepriklausomumui ir pliuralizmui; pakartoja savo raginimą visapusiškai reformuoti taisykles, kuriomis reglamentuojamas valstybės finansavimas ir politinių partijų reklama žiniasklaidoje, atkreipdamas dėmesį į nepakankamą skaidrumą, nuolatinį netinkamą valstybės lėšų naudojimą politinei reklamai ir nuolatinį pavojų, kad dėl neskaidrių finansavimo mechanizmų gali būti pakenkta žiniasklaidos nepriklausomumui; primygtinai ragina šias reformas patvirtinti ir įgyvendinti iki 2025 m. rudenį planuojamų vietos rinkimų;

27. pabrėžia, kad reikia sustiprinti žiniasklaidos reguliavimo institucijos, visuomeninio transliuotojo ir elektroninio ryšio reguliavimo institucijos nepriklausomumą ir pajėgumus;

28. ragina imtis veiksmų, kuriais būtų didinamas visuomeninių transliuotojų ir žiniasklaidos reguliavimo institucijų redakcinis ir finansinis nepriklausomumas, nešališkumas ir profesionalumas, atkreipdamas dėmesį į tai, kad vis dar vėluojama paskirti pagrindines priežiūros įstaigas ir kad reikia imtis visapusiškų modernizavimo pastangų; ragina nustatyti griežtesnes skaidrumo ir nuosavybės taisykles, kad būtų atskleista slapta įtaka, įskaitant užsienyje remiamą žiniasklaidos turinį, ir sukurti mechanizmus, skirtus

---

ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

[1] 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1069 dėl asmenų, užsiimančių visuomenės dalyvavimo veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ieškinių ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (Strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo) (OL L, 2024/1069, 2024 4 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

koordinuotiems užsienio dezinformacijos tinklams nustatyti ir sužlugdyti;

29. atkreipia dėmesį į tai, kad tam tikri Kinijos diplomatiniai subjektai finansavo mokamą turinį ir nuomonių straipsnius Makedonijos žiniasklaidos priemonėse be aiškaus ženklinimo; primena, kad 2023 m. analizėje nustatyta, jog su Rusijos valstybe susiję subjektai, pasitelkdami su Serbijos žiniasklaida susijusius atstovus, skleidė naratyvus, priešiškus NATO, ir apie tai, kad ES spaudžia Šiaurės Makedoniją „atsisakyti savo tapatybės“;

30. reiškia susirūpinimą dėl tebesitęsiančių grasinimų ir išpuolių prieš nepriklausomus žurnalistus ir žiniasklaidos specialistus, įskaitant mizoginišką priekabiavimą internete prie žurnalisčių, dažnai nukreiptą prieš moteris, kurios rengia pranešimus apie teisinę valstybę, korupciją ir teisingumą; palankiai vertina tai, kad paskirtas specialus prokuroras, kuris stebės šiuos išpuolius prieš žurnalistus, ir prižiūrės, kaip įtvirtinami pranešimo apie patyčias kibernetinėje erdvėje mechanizmai; ragina imtis griežtesnių priemonių, kad žiniasklaidos specialistai būtų apsaugoti nuo fizinių ir ne fizinių grasinimų, priekabiavimo ir netinkamos visuomenės veikėjų kalbos;

31. ragina Šiaurės Makedoniją toliau dėti pastangas kovojant su visų formų neapykantos kalba, nukreipta prieš visas grupe, proaktyviai užkirsti kelią visiems neapykantos retorikos, neapykantos nusikaltimų ir bauginimo atvejams ir juos nuodugniai ištirti, sistemingai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos, siekiant priimti apkaltinamuosius nuosprendžius ir užtikrinti taikinių, pvz., žurnalistų, mažumoms priklausančių asmenų, bendruomenių, pvz., bulgarų, ir kitų pažeidžiamų grupių, saugą ir saugumą;

32. reiškia susirūpinimą dėl neapykantą kurstančios kalbos plitimo ir didėjančių dezinformacijos grėsmių internetinėje žiniasklaidoje, čia nacionalinė Garso ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų agentūra neturi jokių reguliavimo įgaliojimų; ragina stiprinti priemones, kuriomis būtų remiama tiriamoji žurnalistika, faktų tikrinimo pajėgumai, medijų raštingumas, gerinama teisinė sistema ir tarpinstituciniai gebėjimai, siekiant kovoti su neapykantos kalba, dezinformacija ir užsienio kišimusi; yra susirūpinęs dėl plačiai paplitusių dezinformacijos kampanijų, kuriomis keliamos abejonės dėl demokratinių vertybių ir šalies tikslo siekti narystės ES; atsižvelgdamas į tai, ragina ES institucijas padėti šaliai sušvelninti šį žalingą poveikį; palankiai vertina pilietinės visuomenės iniciatyvas, kuriomis skatinama tikrinti žiniasklaidos faktus, didinti skaitmeninį raštingumą mokyklose ir kovoti su neapykantos retorikos plitimu, ir pažymi, kad beveik 50 proc. Šiaurės Makedonijos piliečių perėmė melagingus naratyvus apie tarptautinius įvykius, visų pirma apie karą Ukrainoje, ir pabrėžia, kad būtina stiprinti visuomenės atsparumą piktybiškam manipuliavimui informacija;

33. pabrėžia, kad pilietinė visuomenė yra labai svarbi skatinant demokratiją ir pliuralizmą bei propaguojant gerą valdymą ir socialinę pažangą; teigiamai vertina gyvybingą ir konstruktyvią šalies pilietinę visuomenę, kuri atlieka nepaprastai svarbų teigiamą vaidmenį reformų procese, ir primena, kad reikia toliau stengtis užtikrinti įtraukias, savalaikes ir prasmingas konsultacijas bei skaidrumą, taip pat oficialius bendradarbiavimo mechanizmus; šiomis aplinkybėmis palankiai vertina neseniai pradėtą Bendradarbiavimo su pilietinės visuomenės sektoriumi ir šio sektoriaus vystymosi tarybos atkūrimo procesą ir ragina vyriausybę ir pilietinę visuomenę glaudžiau bendradarbiauti, ypač siekiant sušvelninti pastarojo meto JAV tarptautinio vystymosi agentūros (USAID) lėšų „įšaldymo“ pasekmes pilietinei visuomenei; pažymi, kad, nors pilietinės visuomenės organizacijos veikia apskritai palankioje aplinkoje, reikia įgyvendinti teisines ir finansines sistemas, siekiant užtikrinti, kad būtų padidintas viešasis finansavimas ir kad viešojo finansavimo mechanizmai būtų skaidrūs; yra susirūpinęs dėl pranešimų apie padažnėjusius priešiškus pareiškimus pilietinės visuomenės atžvilgiu ir ragina Vidaus reikalų ministeriją dirbti kartu su pilietinės visuomenės organizacijomis ir parengti Žmogaus teisių gynėjų saugumo protokolą, kad būtų užtikrinta jų apsauga nuo nevalstybinių subjektų keliamų grėsmių; primygtinai ragina toliau stiprinti pilietinės visuomenės vaidmenį užtikrinant nuolatinį prasmingą jos įtraukimą į sprendimų priėmimo procesą ir prieš priimant būsimus su nevyriausybinėmis organizacijomis (NVO) susijusius teisės aktus konsultuotis su Venecijos komisija;

***Pagrindinės teisės***

34. giria Šiaurės Makedoniją už tai, kad ji ratifikavo daugumą tarptautinių žmogaus teisių dokumentų; vis dėlto reiškia susirūpinimą dėl įgyvendinimo lygio, nepakankamos pažangos lyčių lygybės srityje, dėl to, kad vis populiaresni yra prieš lyčių lygybę nukreipti judėjimai ir vis didesnė jų įtaka, o tai neigiamai veikia teisėkūros ir politikos formavimo procesus; primygtinai ragina vyriausybę visiškai įgyvendinti Stambulo konvenciją; ragina valdžios institucijas priimti naują Lyčių lygybės įstatymą ir stiprinti oficialias valdžios struktūras, kurios skirtos skatinti lyčių lygybę ir gerinti moterų padėtį bei teises visais lygmenimis, taip pat užtikrinti veiksmingą lyčių lygybės strategijos ir nacionalinio veiksmų plano įgyvendinimą, visų pirma užtikrinant tinkamą finansavimą, stiprinant tarpinstitucinį koordinavimą ir derinant nacionalinę politiką su ES *acquis*;

35. primygtinai ragina valdžios institucijas užtikrinti visapusišką ir veiksmingą esamos teisinės sistemos, skirtos smurto dėl lyties ir smurto artimoje aplinkoje aukų apsaugai, įgyvendinimą, skiriant pakankamai biudžeto lėšų prevencijai ir gerinant galimybes naudotis paramos paslaugomis, apsaugos mechanizmais ir užtikrinant teisiškai garantuotas socialines ir ekonomines smurtą patyrusių asmenų teises; atsižvelgdamas į tai, pažymi, kad 2023 m. priimtas

Piniginės kompensacijos mokėjimo smurtinių nusikaltimų aukoms įstatymas, į kurį integruoti Stambulo konvencijos standartai, siekiant geriau apsaugoti smurto dėl lyties aukas; be to, ragina valdžios institucijas dėti daugiau pastangų siekiant sumažinti ir sušvelninti smurtą dėl lyties ir smurtą šeimoje, didinti prieglaudų pajėgumus ir personalą, taip pat tinkamai parengtų ir į lyčių lygybę atsižvelgiančių teisėsaugos pareigūnų, teisėjų, medicinos personalo ir socialinių darbuotojų skaičių;

36. susirūpinęs atkreipia dėmesį į sunkią kalinčių jaunų moterų padėtį, įskaitant mergaites nuo 14 iki 16 metų, kurioms trūksta išsilavinimo ir darbo įgūdžių lavinimo ir kurioms dažnai yra skiriami per dideli medikamentų kiekiai, o jų sveikatos priežiūra yra nepakankama; primygtinai ragina Šiaurės Makedonijos valdžios institucijas imtis skubių priemonių, kad būtų pagerintos visų kalinių kalinimo sąlygos, sumažinta korupcija, nutrauktas nežmoniškas elgesys ir pagerinta buvusių kalinių probacija ir reintegracija į visuomenę;

37. primygtinai ragina Šiaurės Makedoniją įgyvendinti 2023 m. Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija ataskaitoje dėl Šiaurės Makedonijos pateiktas rekomendacijas dėl nustatytų žmogaus teisių pažeidimų;

38. palankiai vertina tai, kad etninių grupių santykiai toliau yra stabilūs ir toliau įgyvendinamas Ochrido pagrindų susitarimas; palankiai vertina Šiaurės Makedonijos pastangas stiprinti mažumų teisių apsaugą, kartu skatinant tolesnę finansinę paramą; ragina numatyti pakankamai lėšų ir darbuotojų institucijoms, apsaugančioms ne daugumos bendruomenių teises; ragina mažumų bendruomenių politinius atstovus vengti skaidančių etninių naratyvų, atkartojančių politiką, dėl kurios netolimoje regiono praeityje kilo didžiulės kančios ir karai; primygtinai ragina Šiaurės Makedoniją visiškai įgyvendinti Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos patariamojo komiteto rekomendacijas dėl strategijos „Viena visuomenė visiems ir tarpkultūriškumas“; ragina Šiaurės Makedoniją skirti pakankamą finansavimą ir skirti pakankamai darbuotojų Kalbų įgyvendinimo agentūrai ir Bendruomenių teisių įgyvendinimo agentūrai; apgailestauja, kad Šiaurės Makedonija neratifikavo Europos regioninių arba mažumų kalbų chartijos; laukia galutinio sprendimo dėl ginčijamo Kalbų vartojimo įstatymo, kuris gali turėti įtakos etninių grupių santykiams;

39. palankiai vertina šalies pažangą, padarytą derinant savo teisinę ir institucinę vaiko teisių sistemą su ES *acquis* ir tarptautiniais žmogaus teisių standartais; atkreipia dėmesį į pažangą, padarytą įgyvendinant deinstitucionalizavimo strategiją ir palankiai vertina sėkmingą vaikų perkėlimą iš institucijų į globos šeimoje įstaigas arba mažų grupių namus; tačiau susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad vis dar pasitaiko smurto prieš vaikus ir diskriminacijos atvejų, įskaitant romų vaikus; ragina šalį įsteigti nacionalinę instituciją, atsakingą už

visos politikos, susijusios su JT vaiko teisių konvencijos ir fakultatyvių protokolų įgyvendinimu, koordinavimą;

40. ragina Šiaurės Makedoniją imtis prasmingų veiksmų, kad būtų pripažintos ir į konstituciją įtrauktos tautinės mažumos ir bendruomenės, skatinama įtrauktis, saugoma įvairovė, kovojama su diskriminacija ir stiprinama socialinė sanglauda laikantis Europos vertybių ir demokratinių principų; ragina Šiaurės Makedoniją visapusiškai užtikrinti lygias teises ir galimybes visoms šalies etninėms bendruomenėms;

41. pažymi, kad asmenims su negalia toliau iškyla didelių kliūčių, nes šalies teisės aktai vis dar nesuderinti su JT asmenų su negalia teisių konvencija; palankiai vertina 2023–2030 m. nacionalinę neįgaliųjų teisių strategiją ir primygtinai ragina ją tinkamai įgyvendinti, be kita ko, užtikrinant pakankamą mokytojų padėjėjų skaičių, kad vaikai su negalia būtų veiksmingai ir sklandžiai įtraukti į ugdymo procesą;

42. palankiai vertina pirmąjį teismo sprendimą dėl neapykantos kalbos, nukreiptos prieš LGBTIQ asmenų bendruomenę, tačiau primygtinai ragina sistemingai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už visus neapykantos kalbos, neapykantos nusikaltimų ir bauginimo atvejus, įtraukti neapykantos kalbos sąvoką į Baudžiamąjį kodeksą ir įpareigoti atsakingas valstybės institucijas tvarkyti tinkamą neapykantos kalbos ir neapykantos nusikaltimų atvejų statistiką;

43. susirūpinęs atkreipia dėmesį į plačiai paplitusias neapykantą kurstančias kalbas socialinėje žiniasklaidoje, visų pirma nukreiptas į romus, LGBTIQ+ asmenis ir kitas marginalizuotas grupes; primygtinai ragina visus politinius veikėjus iš dalies pakeisti Civilinės metrikacijos įstatymą ir užtikrinti greitą ir nekliudomą apsisprendimu grindžiamą teisinį lyties pripažinimą, kad būtų apgintos žmogaus teisės, užtikrintas orumas ir nustatytas aiškus bei prieinamas teisinis procesas, atitinkantis tarptautinius standartus; rekomenduoja, kad naujajame Pradinio ugdymo įstatyme išliktų aiški antidiskriminacinė apsauga lyties, seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės atžvilgiu, užtikrinant suderinamumą su nacionaliniais ir tarptautiniais įsipareigojimais; ragina Šiaurės Makedonijos Susirinkimą nedelsiant (iš naujo) įsteigti aktyvią tarpparlamentinę LGBTIQ+ asmenų grupę, kuri remtų ir skatintų LGBTIQ+ asmenų teises;

44. ragina Šiaurės Makedoniją stiprinti migracijos valdymą, gerinti suderinimą su ES *acquis* ir spręsti nuolat kylančias teisėtos ir neteisėtos migracijos valdymo problemas, kartu užtikrinant pagrindines žmogaus teises; palankiai vertina tvirtesnį bendradarbiavimą sienų valdymo srityje ir stiprinamus šalies pajėgumus valdyti migracijos srautus ir kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu, prekyba žmonėmis ir kitu organizuotu nusikalstamumu; ragina toliau tobulinti prieglobsčio procedūras ir integracijos politiką ir gerinti priėmimo sąlygas, suderintas su ES migracijos sistemomis;

pabrėžia regioninio bendradarbiavimo migracijos valdymo srityje svarbą ir primygtinai ragina ES toliau teikti paramą ištekliais, techninę pagalbą ir gebėjimų stiprinimu, kad būtų veiksmingai sprendžiamos migracijos problemos;

45. ragina Šiaurės Makedoniją dėti daugiau pastangų kovojant su prekyba žmonėmis, visų pirma toliau derinant Baudžiamąjį kodeksą su ES *acquis* ir savo teisės aktais dėl narkotikų;

***Teisinė valstybė***

46. labai susirūpinęs pažymi, kad šalies kovos su korupcija, įskaitant aukšto lygio korupciją, rezultatai pablogėjo, tai rodo „Transparency International“ korupcijos suvokimo indekso mažėjimas, visų pirma dėl Baudžiamojo kodekso pakeitimų, dėl kurių susilpnėjo teisinė sistema ir buvo nutraukta daug nagrinėjamų bylų; pakartoja, kad šis sumažėjimas rodo, jog skubiai reikia visapusiškų reformų; primygtinai ragina stiprinti kovos su korupcija sistemą ir užtikrinti veiksmingą atskaitomybę, visų pirma aukšto lygio korupcijos bylose, tinkamai jas tiriant, vykdant baudžiamąjį persekiojimą ir priimant apkaltinamuosius nuosprendžius; primygtinai ragina peržiūrėti naujausius Baudžiamojo kodekso pakeitimus, susijusius su bausmių skyrimo standartais ir senaties terminais, siekiant užtikrinti, kad baudžiamasis persekiojimas už korupciją, ypač sudėtingose ir aukšto lygio bylose, nenukentėtų;

47. primena, kad reikalingi pakankami finansiniai ir žmogiškieji ištekliai siekiant užtikrinti, kad valstybinių įstaigų tarnautojams būtų veiksmingai ir nuosekliai taikomi atgrasomieji, prevenciniai, nustatymo, tyrimų ir sankcijų mechanizmai, taikant priemones, apimančias interesų konfliktus, lobistinę veiklą, etikos kodeksus ir pranešėjų apsaugą;

48. pažymi, kad suvokiamas pasitikėjimo teisminėmis institucijomis lygis tebėra labai žemas ir kad reikia toliau stengtis užkirsti kelią nederamai įtakai ir bauginimui; pabrėžia, kad trūksta pažangos įgyvendinant 2020 m. žmogiškųjų išteklių valdymo strategijas teismuose ir prokuratūroje; primygtinai ragina spręsti problemą, susijusią su kritiniu teisėjų ir prokurorų stygiumi, kuris turi įtakos teisingumo kokybei ir veiksmingumui; ragina stiprinti teisminių institucijų nepriklausomumą ir skaidrumą ir skirti jų veiksmingam veikimui būtinas lėšas;

49. ragina stiprinti Teisėjų tarybą ir Prokurorų tarybą ir skirti reikiamų lėšų, kartu užtikrinant jų nepriklausomumą; primygtinai ragina politinius veikėjus nustoti kištis į teisminių institucijų veiklą;

50. susirūpinęs atkreipia dėmesį į nepakankamą pažangą korupcijos prevencijos ir kovos su ja srityje ir į tai, kad finansų tyrimai tebėra problemiški; pabrėžia, kad korupcija ir toliau daro didelį poveikį svarbiausioms politikos sritims; ragina gerokai stiprinti agentūrų,

atsakingų už kovą su organizuotu nusikalstamumu ir finansiniais nusikaltimais, veiklos pajėgumus bei bendradarbiavimą, be kita ko, užtikrinant reikiamus finansinius išteklius; skatina šalį stiprinti kovą su organizuotais, ekonominiais ir elektroniniais nusikaltimais, taip pat kibernetiniais nusikaltimais stiprinant partnerystę su Europolu, Europos kovos su elektroninių nusikalstamumu centru ir Eurojustu; ragina Šiaurės Makedoniją dėti daugiau pastangų kovojant su pinigų plovimu;

51. ragina imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su organizuotu nusikalstamumu; primygtinai ragina valdžios institucijas gerinti veiksmų koordinavimą per Nacionalinį kovos su organizuotu nusikalstamumu koordinavimo centrą, taip pat skirti reikiamų lėšų ir darbuotojų Organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos pagrindinio prokuroro tarnybai; pabrėžia, kad ypatingą dėmesį ir išteklius reikia skirti pinigų plovimo schemoms atskleisti;

52. su susirūpinimu atkreipia dėmesį į tai, kad Šiaurės Makedonija iš dalies atitinka ES *acquis* kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje; dar kartą ragina toliau derinti savo teisės aktus su ES *acquis* ir atlikti sistemingus finansinius tyrimus, gerinti neteisėtai įgyto turto įšaldymą, konfiskavimą, valdymą ir pardavimą;

53. ragina atlikti išsamų ir skaidrų 2025 m. kovo 16 d. Kočanų naktinio klubo gaisro tyrimą, patraukti atsakomybėn atsakingus asmenis, taip pat atnaujinti ir visapusiškai įgyvendinti teisės aktus, kad būtų užkirstas kelias panašioms tragedijoms ir užtikrintas geresnis visuomenės saugumas ir teisės aktų laikymasis, kad būtų apsaugoti piliečiai;

54. ragina skubiai įgyvendinti saugumo ir žvalgybos sektoriuose vykdomas reformas ir stiprinti saugumo ir žvalgybos įstaigų nepriklausomumą sukuriant tinkamas reguliavimo sistemas, kartu stiprinant demokratinės priežiūros mechanizmus; susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad Nacionalinė saugumo agentūra tebėra įsikūrusi Vidaus reikalų ministerijos patalpose, o tai kelia abejonių dėl jos, kaip nepriklausomos valstybės administracijos įstaigos, statuso;

55. labai palankiai vertina tvirtą Šiaurės Makedonijos pasiryžimą kovoti su hibridinėmis grėsmėmis; palankiai vertina vyriausybės iniciatyvą sukurti nacionalinę strateginę kovos su dezinformacija sistemą, taip pat tai, kad priimta 2025–2028 m. nacionalinė kibernetinio saugumo strategija; ragina toliau dėti pastangas siekiant didinti atsparumą užsienio šalių kišimuisi ir manipuliavimui informacija; pabrėžia, kad reikia parengti nacionalinę strategiją, skirtą atsparumui dezinformacijai, kuri kelia grėsmę valstybės saugumui, didinti, be kita ko, taikant sustiprintas kibernetinio saugumo priemones ir strateginę komunikaciją, taip pat švietimą ir gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis; ragina visapusiškai įgyvendinti ES mechanizmus, pavyzdžiui, skubių įspėjimų sistemą, kad būtų galima

realiuoju laiku nustatyti piktybinę užsienio įtaką vykstant svarbiausiems demokratiniams procesams, įskaitant rinkimus;

56. yra labai susirūpinęs dėl to, kad Šiaurės Makedonija ir kitos ES narystės siekiančios Vakarų Balkanų šalys ypač smarkiai kenčia nuo užsienio kišimosi ir dezinformacijos kampanijų, įskaitant hibridines grėsmes, strateginę korupciją, neskaidrius finansinius srautus ir prievartinę investavimo praktiką, kurios visų pirma vykdomos iš Rusijos ir Kinijos; nerimauja dėl Vengrijos ir Serbijos vyriausybių vaidmens skatinant Kinijos ir Rusijos geopolitinius tikslus; šiomis aplinkybėmis atkreipia dėmesį į priklausomybės nuo Kinijos riziką dėl asimetriškų paskolų susitarimų, taip pat į neseniai Vengrijos banko „Eximbank“ gautą paskolą, kuri, pasirodo, gauta iš Kinijos;

***Socialinės ir ekonominės reformos***

57. rekomenduoja Šiaurės Makedonijai toliau imtis veiksmų siekiant gerinti verslo aplinką ir infrastruktūrą, stiprinti švietimo ir skaitmeninę infrastruktūrą, taip pat socialinės apsaugos sistemas ir jų ryšį su užimtumo iniciatyvomis; palankiai vertina tai, kad su žmogiškuoju kapitalu susijusios reformos įtrauktos į Ekonomikos augimo plano reformų darbotvarkę, ir ragina Šiaurės Makedoniją skirti pakankamai pastangų šioms reformoms įgyvendinti, kad būtų pasiekta tvarių rezultatų plėtojant vaikų ir jaunimo žmogiškąjį kapitalą, kuris yra atsparios visuomenės ir tvaraus augimo pagrindas;

58. palankiai vertina tai, kad priimta reformų darbotvarkė ir daugiametė darbo programa pagal Šiaurės Makedonijos reformų ir ekonomikos augimo priemonę, pagal kurias bus teikiama parama mažosioms ir vidutinėms įmonėms, mažinama biurokratija ir skaitmeninama viešoji sistema, ir palankiai vertina reformų darbotvarkėje numatytus veiksmus, susijusius su skaitmeninės infrastruktūros diegimu, ir naują Elektroninių ryšių įstatymą, kuriuo nacionaliniai teisės aktai suderinami su atitinkamais ES *acquis*, neatsiliekant nuo skaitmeninės pertvarkos visame pasaulyje;

59. ragina skatinti jaunimo, ilgalaikių bedarbių ir žemos kvalifikacijos asmenų, taip pat moterų, asmenų su negalia ir romų darbo rinkos aktyvinimo strategijas ir ragina tinkamai įvertinti šias priemones; atkreipia dėmesį į ilgalaikį nedarbo lygio pagerėjimą, tačiau pažymi, kad kartu turi būti didinamas realusis darbo užmokestis, gerinamos darbo sąlygos ir apsaugomos darbuotojų teisės, įskaitant profesinių sąjungų teises; ragina visapusiškai įgyvendinti Įstatymą dėl taikaus darbo ginčų sprendimo;

60. ragina Šiaurės Makedoniją paspartinti savo skaitmeninę pertvarką, visų pirma gerinant visų piliečių skaitmeninius įgūdžius ir suteikiant galimybę internetu naudotis viešosiomis paslaugomis; pripažįsta demografinius iššūkius, su kuriais susiduria Šiaurės Makedonija, įskaitant gyventojų skaičiaus mažėjimą, jaunų specialistų emigraciją

ir darbo jėgos senėjimą, ir pabrėžia, kad reikia spręsti protų nutekėjimo, visų pirma medicinos, technologijų ir švietimo srityse, problemą; ragina įgyvendinti tikslinę politiką, kurią vykdant būtų grąžinami protai, sustiprinama šeimai palanki socialinė politika ir pritraukiama grįžtamoji migracija; ragina bendradarbiauti su ES dėl demografinio atsparumo strategijų, įskaitant darbo rinkos paskatas, paramą būstui įsigyti jaunoms šeimoms ir investicijas į švietimą ir įgūdžių ugdymą, kad būtų atsižvelgta į būsimus darbo rinkos poreikius; ragina labiau remti inovacijas ir konkurencingumą;

61. palankiai vertina teigiamą Jaunimo garantijų iniciatyvos poveikį mažinant jaunimo nedarbą; ragina Šiaurės Makedoniją dėti daugiau pastangų, kad sumažintų 15–24 metų amžiaus jaunimo nedarbo lygį, kuris tebėra aukštas ir siekia 29,3 proc.; pabrėžia, kad reikia spręsti socialinius uždavinius, užtikrinti kokybišką užimtumo politiką, skatinti didesnę socialinę sanglaudą ir konvergenciją siekiant ES standartų bei remti pažangą įgyvendinant Europos socialinių teisių ramsčio principus;

62. palankiai vertina pastangas iš dalies pakeisti darbo teisę; primygtinai ragina visiškai suderinti Darbo santykių įstatymą su ES direktyvomis, kad būtų veiksmingai užtikrinta teisė į vienodą darbo užmokestį už vienodą darbą, užtikrintas darbo užmokesčio skaidrumas ir sustiprinta apsauga nuo diskriminacijos dėl nėštumo ir motinystės; primygtinai reikalauja stiprinti Valstybinės darbo inspekcijos kompetenciją ir gebėjimus, kad būtų užtikrinta veiksminga darbuotojų teisių apsauga, įskaitant apsaugos nuo diskriminacijos darbo srityje priemones;

63. giria Šiaurės Makedoniją prisijungus prie bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA) ir pripažįsta, kad tai svarbus žingsnis siekiant glaudesnės finansinės integracijos su Europos rinka ir greitesnių bei efektyvesnių tarpvalstybinių sandorių; primygtinai ragina Šiaurės Makedoniją vykdyti struktūrines reformas, kad būtų sustiprinta ekonomika ir užtikrintas šalies skolos tvarumas;

64. palankiai vertina raginimus, kai tik bus galimybė, skubiai integruoti visas Vakarų Balkanų šalis į ES bendrąją skaitmeninę rinką, nes tai būtų labai naudinga kuriant skaitmeniniu požiūriu saugią aplinką;

65. primygtinai ragina valdžios institucijas visapusiškai įgyvendinti galiojančias teisines nuostatas, kad būtų užtikrinta galimybė gauti pirminės sveikatos priežiūros paslaugas, ypač daug dėmesio skiriant moterų, motinų ir vaikų lytinei ir reprodukcinei sveikatai, ir pašalinti kliūtis, susijusias su geografine padėtimi, finansais ar kitais sunkumais; ragina imtis tikslinių priemonių, kuriomis būtų remiamos pažeidžiamos moterų grupės, įskaitant romų tautybės moteris, kaimo moteris ir skurdžiai gyvenančias moteris, kad jos galėtų naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis;

66. palankiai vertina pažangą, padarytą įgyvendinant 2022–2030 m. romų įtraukties strategiją; vis dėlto apgailestauja, kad strategijoje trūksta aiškaus požiūrio į dalyvavimą, įgalėjimą ir gebėjimų stiprinimą; ragina valdžios institucijas įgyvendinti atitinkamus veiksmų planus, užtikrinant tinkamą stebėseną ir prasmingą bei skaidrų pilietinės visuomenės organizacijų, ypač romų bendruomenės, dalyvavimą;

***Aplinka, biologinė įvairovė, energetika ir transportas***

67. palankiai vertina tai, kad 2025 m. bus priimtas vadinamasis Energetikos įstatymas, ir pabrėžia jo svarbą užtikrinant saugų, patikimą ir kokybišką energijos tiekimą, taip pat kuriant veiksmingą, konkurencingą ir finansiškai tvarų energetikos sektorių; ragina valdžios institucijas ir toliau eiti šiuo plataus užmojo keliu ir primena, jog reikia dėti papildomas pastangas, kad būtų visiškai pasiekti energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujinančiųjų išteklių energijos, tiekimo saugumo ir išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslai; primygtinai ragina šalies valdžios institucijas suderinti savo aplinkos ir klimato kaitos teisės aktus su ES *acquis* ir užtikrinti jų vykdymą; su susirūpinimu atkreipia dėmesį į nepakankamą pažangą klimato politikos veiksmų srityje ir į tai, kad dar nepriimti svarbūs teisės aktai; pabrėžia, kad į klimato politikos veiksmų planavimą reikia įtraukti lyčių lygybės ir socialinės įtraukties klausimus, kad būtų aktyviai konsultuojamasi su moterimis, mažas pajamas gaunančiais namų ūkiais ir marginalizuotomis bendruomenėmis ir kad jiems būtų vienodai naudinga pertvarka;

68. palankiai vertina nuolatinę Europos investicijų banko finansinę ir techninę paramą Šiaurės Makedonijai, įskaitant strateginius infrastruktūros projektus, tokius kaip VIII ir X geležinkelių koridorius, Skopjės nuotekų valymo įrenginiai ir savivaldybių vandens infrastruktūros plėtra; ragina užtikrinti įtraukią ir teisingą pertvarką, kuria būtų apsaugoti socialiai pažeidžiami asmenys, sutelkiant viešąjį ir privatųjį finansavimą žaliajai pertvarkai, visapusiškai panaudojant specialius finansavimo mechanizmus ir pritraukiant ES ir tarptautinę paramą; pabrėžia, kad reikia spręsti problemas, susijusias su specialiųjų darbuotojų trūkumu ir silpnais instituciniais bei administraciniais gebėjimais, kurios trukdo vykdyti kokybės kontrolę ir tinkamai atlikti poveikio aplinkai vertinimus;

69. susirūpinęs pažymi, kad oro ir vandens kokybė bei nuotekų tvarkymas tebėra itin sudėtingi šalies uždaviniai; primygtinai ragina centrinę valdžią ir vietos valdžios institucijas dėti daugiau pastangų, kad pagerėtų oro kokybė ir sumažėtų galimai mirtina tarša; primena, kad ši padėtis ypač kelia nerimą Skopjėje, kuri nuolat buvo vienas iš labiausiai užterštų Europos miestų;

70. pripažįsta didelį Šiaurės Makedonijos, kaip regioninio centro, potencialą atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo srityje; primygtinai ragina Šiaurės Makedoniją visiškai suderinti poveikio

aplinkai vertinimą su ES *acquis*, ypač daug dėmesio skiriant antrinės teisės aktams, susijusiems su mažų hidroelektrinių projektais;

71. pabrėžia, kad reikia skubiai teikti pirmenybę aplinkos apsaugai; primygtinai ragina valdžios institucijas priimti būtinus teisės aktus ir sustiprinti biologinės įvairovės, vandens, oro ir klimato politikos veiksmų, taip pat regioninio atliekų tvarkymo priemones, be kita ko, atliekant išsamius poveikio vertinimus, griežtai persekiojant už nusikaltimus aplinkai ir tinkamai konsultuojantis su visuomene, kad būtų sudarytos sąlygos prasmingai ir skaidriai dalyvauti vietos bendruomenėms, NVO ir mokslo įstaigoms;

72. ragina Šiaurės Makedoniją nustatyti teisinę apsaugą „Emerald Network“ teritorijoms, paskelbtoms pagal Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvenciją (Berno konvenciją), kad jos būtų apsaugotos nuo aplinkai kenksmingų projektų; ragina šalį plėsti saugomas teritorijas, siekiant įgyvendinti Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategijos tikslus; pakartoja, kad būtina skubiai priimti Įstatymą dėl pakartotinio Mavrovo nacionalinio parko paskelbimo, siekiant užtikrinti, kad būtų tęsiamos ir užbaigiamos esminės jo išsaugojimo pastangos; ragina Šiaurės Makedoniją įtraukti Jablanicą į saugomų teritorijų sąrašą ir taip užtikrinti rūšių išlikimui svarbių buveinių išsaugojimą;

73. ragina Šiaurės Makedonijos valdžios institucijas įgyvendinti griežtesnes nykstančių rūšių buveinių ir pačių rūšių, ypač Balkanų lūšių, apsaugos ir valdymo strategijas, įskaitant griežtą įstatymų dėl kovos su nusikaltimais prieš laukinę gyvūniją, ypač neteisėtu žudymu ir brakonieriavimu, vykdymą, siekiant išsaugoti biologinę įvairovę;

74. palankiai vertina nuolatinį Šiaurės Makedonijos bendradarbiavimą su Kosovu ir Albanija dėl tarpvalstybinio Šaro kalnų nacionalinio parko; ragina Šiaurės Makedoniją suintensyvinti ir paspartinti bendradarbiavimo su kaimyninėmis šalimis pastangas, kad būtų nustatytos tarpvalstybinės saugomos teritorijos ir parengti nuoseklūs tarpvalstybiniai valdymo planai;

75. pabrėžia, kad būtina spręsti nacionaliniams parkams kylančias finansines problemas, siekiant pagerinti įvairius aspektus, įskaitant žmogiškuosius išteklius ir bendrą valdymą, kad būtų sustiprintas jų vaidmuo išsaugant biologinę įvairovę, suteikiant rekreacines galimybes ir remiant vietos ekonomiką;

76. palankiai vertina pažangą, padarytą tiesiant transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) VIII ir X koridorius ir palankiai vertina greitkelio Kriva Palanka – Dlabochica – Stracinas statybos užbaigimą; vis dėlto primygtinai ragina Šiaurės Makedonijos valdžios institucijas dėti daugiau pastangų siekiant teikti pirmenybę tvariam transportui ir atnaujinti energetikos infrastruktūrą, kad ji būtų integruota į Europos tinklus ir regionines jungtis, taip pat spręsti nuolatinio vėlavimo plėtojant ypatingos svarbos infrastruktūrą problemą, be

kita ko, vedant dvišales derybas; ragina Komisiją prireikus prisidėti prie šių pastangų;

77. ragina dėti papildomas pastangas, kad būtų paspartinta pažanga visuose prioritetiniuose pagrindinio geležinkelių ir kelių tinklo ruožuose, be kita ko, kai įmanoma, didinant sienos kirtimo punktų skaičių; pažymi VIII koridoriaus strateginę svarbą ES ir NATO geostrateginiam savarankiškumui, nes jis yra pagrindinis logistikos maršrutas palei NATO pietinį flangą;

***Regioninis bendradarbiavimas ir užsienio politika***

78. teigiamai vertina tai, kad Šiaurės Makedonija, dalyvaudama regioninėse, ekonominėse ir diplomatinėse iniciatyvose, pavyzdžiui, Berlyno procese, įgyvendinant Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planą ir įgyvendinant bendros regioninės rinkos susitarimus, svariai ir reikšmingai prisideda prie regioninio bendradarbiavimo ir stabilumo, ir pabrėžia šių iniciatyvų įtraukumo svarbą;

79. giria šalį už jos įsipareigojimą puoselėti gerus kaimyninius santykius ir pripažįsta jos vaidmenį rodant taikaus dvišalių ginčų sprendimo pasitelkiant dialogą ir tarpusavio supratimą pavyzdį; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, jog svarbu, kad visos šalys gera valia visiškai įgyvendintų tarptautinius susitarimus, įskaitant Prespos susitarimą su Graikija ir draugystės, geros kaimynystės ir bendradarbiavimo sutartį su Bulgarija, užtikrindamos apčiuopiamus rezultatus; ragina nuosekliai įsipareigoti palaikyti dialogą ir bendradarbiauti su kaimyninėmis šalimis siekiant stiprinti regioninį stabilumą ir puoselėti tarpusavio pasitikėjimą; ragina toliau skatinti žmonių tarpusavio ryšius visoje Pietryčių Europoje;

80. išreiškia susirūpinimą dėl vadinamojo „Serbijos pasaulio“ projekto ir dėl to, kad kai kurie Šiaurės Makedonijos vyriausybės atstovai pasisako už šią koncepciją ir ją skatina; smerkia dalyvavimą susitikimuose, kuriuose bandoma sukurti įtakos sferą, kenkiančią kitų šalių suverenitetui ir regiono stabilumui;

81. primena, kad reikia atverti Jugoslavijos slaptųjų tarnybų (UDBA ir KOS) archyvus, saugomus Šiaurės Makedonijoje ir Serbijoje; pabrėžia, kad šiuos archyvus reikia atverti visame regione, kad būtų skaidriai nagrinėjama totalitarinė praeitis, siekiant stiprinti demokratiją, atskaitomybę ir institucijas Vakarų Balkanuose;

82. palankiai vertina nuolatinį Šiaurės Makedonijos įsipareigojimą euroatlantinio saugumo srityje; labai teigiamai vertina aktyvų Šiaurės Makedonijos vaidmenį ESBO, ypač jos pirmininkavimą ESBO 2023 m. sudėtingoje geopolitinėje aplinkoje, ir svarų indėlį vykdant ES krizių valdymo misijas ir karines operacijas; giria šalį už tai, kad suderina savo politiką su ES užsienio, saugumo ir gynybos politika, įskaitant aiškią reakciją į Rusijos agresijos karą Ukrainoje, prisiderinant prie ES ribojamųjų priemonių Rusijai ir Baltarusijai ir

teikiant paramą Ukrainai; palankiai vertina tai, kad 2024 m. pasirašyta saugumo ir gynybos partnerystė su ES;

83. vis dėlto apgailestauja, kad Šiaurės Makedonija buvo vienintelė Vakarų Balkanų šalis, 2025 m. vasario mėn. JT Generalinėje Asamblėjoje susilaikiusi dėl Europos rezoliucijos dėl Ukrainos, ir vietoj to kartu su tokiomis šalimis kaip Sakartvelas ir Vengrija bendrai rėmė JAV rezoliuciją, o tai yra neigiamas signalas dėl Šiaurės Makedonijos politikos suderinimo su ES bendra užsienio ir saugumo politika ir kolektyviniu Europos įsipareigojimu puoselėti taiką, tarptautinę teisę ir demokratijos principus;

84. pripažįsta, kad Šiaurės Makedonijos narystė NATO yra svarbus geostrateginis indėlis į regioninį saugumą ir euroatlantinį stabilumą, įskaitant aktyvų dalyvavimą NATO misijose ir operacijose ir strateginį vaidmenį skatinant taiką ir bendradarbiavimą Vakarų Balkanuose, taip pat nuolat modernizuojant ginkluotąsias pajėgas ir vykdant reformas krizių valdymo, ypatingos svarbos infrastruktūros ir kibernetinės gynybos srityse; pabrėžia, kad narystė NATO stiprina Šiaurės Makedonijos gynybos pajėgumus, gerina saugumo koordinavimą su ES ir NATO sąjungininkais ir atgraso nuo išorės destabilizavimo pastangų; ragina Šiaurės Makedoniją stiprinti bendradarbiavimą su ES ir NATO partneriais kovojant su hibridinėmis grėsmėmis, įskaitant kibernetinio saugumo koordinavimą, bendrą dezinformacijos sekimą ir atsparumo didinimą, ir ragina toliau dėti pastangas siekiant atgrasyti nuo išorės destabilizavimo bandymų; ragina Šiaurės Makedoniją toliau investuoti į gynybos modernizavimą ir derinimą su NATO strateginiais prioritetais, kad Makedonija dar labiau sustiprintų savo, kaip patikimos saugumo partnerės, vaidmenį;

85. palankiai vertina Tiranoje vykusiame ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikime pasiektą susitarimą dėl tarptinklinio ryšio kainų mažinimo; atsižvelgdamas į tai, ragina valdžios institucijas, privačiojo sektoriaus subjektus ir visus suinteresuotuosius subjektus sudaryti palankesnes sąlygas pasiekti sutartus tikslus iki 2027 m. gerokai sumažinti duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu tarp Vakarų Balkanų ir ES kainas ir jas toliau mažinti, kad priartėtų prie vidaus kainų; palankiai vertina tai, kad įsigaliojo pirmasis tarptinklinio ryšio tarp Vakarų Balkanų ir ES veiksmų plano įgyvendinimo etapas;

°

° °

86. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybos pirmininkui, Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams bei Šiaurės Makedonijos Respublikos prezidentui, vyriausybei ir Susirinkimui.